

TIDEVARVET
N:r 23: 1929

Säkerhet, ledande artikel.

Mac Donald har fått i uppdrag att bilda Englands nya regering — den andra arbetarregeringen i Englands historia. För de verkningar, som detta rgeringskifte kan tänkas utöva på utrikespolitiken samt om situationen i övrigt i England — så långt den är känd, när Tidevarvet går i press — redogöres i artikeln Efter engelska valen.

Elsa Björkman-Goldschmidt berättar med anledning av den uppmärksammade luftfarkongressen som höllits i Stuttgart i vår om hur Landsvägen vaknar.

Världen utan fångelser är ämnet för en närligg bok av wicnpsykologen dr. Fritz Wittels. Författare till den i Tidevarvet tidigare omnämnda boken Barnets befrielse.

Den norska kompositrisen och journalisten Pauline Hall har från Berlin sänt Tidevarvet en skildring av Tragediens efterspel, d. v. s. slutuppgörelsen med de i mordet på Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht inblandade.

Ur Karl Johan Rådströms nyutkomna lilla diktsamling Medan jag lever (Tidens förlag, 1929, 2 kr.) återge vi Två dikter. Mot natten och Mor väntar.

Veckans novell, Under äppelträdets blommor, är skriven av Sari Ivarsson.

Vår femte spalt är denna gång ägnad riksdagens avslutning och kallas Spänd väntans upplösning i intet.

Eftertryck tillåtet med angivande av källa.

VÅR BOSTAD
Hyresgästföreningens organ
(Red. Ernst J. Lundqvist)

Bästa Familjetidningen
Rikt illustrerad. Lättläst. Underhållande.
Prem.-pris 1/2, dr Kr. 1.—. Lösnr. 30 öre.
Utkommer var 14de dag.

Efter engelska valen

Englands konservativa parti, som lett landets öden i över fyra år, är slaget vid valen. Det har — enligt tillits fullföljda sammanräkningar — förlorat 137 mandat och därmed sin majoritet i underhuset. Arbetarpartiet har i stället ryckt fram till parlamentets största parti med sammanlagt 288 mandat. Liberalerna ha också ökat, dock ej tillräckligt så som arbetarpartiet. Men liberalerna ha icke fått förhållandevis så många mandat för sina röster som arbetarpartiet, detta på grund av majoritetsvalsystemet.

Räddslan för kommunisterna har alltså icke drivit väljarna till det konservativa läget så som skedde år 1924 på hösten. Ingenting har heller avhört om någon röd revolution den här gången. Med sådan skrämseltakt segrar man en gång, men knappt mera, åtminstone får man vänta över ett par val. Troligen ha också väljarna insett, att även om de äro rädda för kommunismen och önska bekämpa den, så är det en dålig metod att rösta konservativt. En lärdom som våra svenska väljarskaror ännu icke lyckats tillägna sig.

När detta skrivs är den parlamentariska situationen efter valen icke fullt klar. Vi ha nu i England som hos oss två ungefär jämställda par-

ter, höger och arbetare, och ett mindre liberalt parti som i vissa frågor, grovt sett håller med de konservativa, i andra stå på samma linje som arbetarna. De motsätta sig arbetarkravet på socialisering av t. ex. tull- och skyddspolitik, de vilja lösa arbetslöshetsfrågan genom stora allmänna arbeten, och de äro fullt så radikala som arbetarna på den internationella politikens område. De kräva kämbar avrustning till sjös och lands, de kräva att England, som visserligen är anslutet till Haagdomstolen, även undersöker den frivilliga paragrafen, som förbinder till obligatorisk skiljedom i alla rättsliga tvister. De kräva också Englands anslutning till det allmänna skiljedomsfördrag som 1928 års Folkförbundsårsamling lät skriva ihop och gillade. Detta gäller politiska tvister och förbinder undertecknarna att hänskjuta dem till en medlingskommission av i tvisten icke inblandade och att, om medling icke lyckas, hänskjuta dem till en slutgiltig skiljedomsdom. Med andra ord, de liberala och arbetarna äro överens om att England bör göra en så radikal vändning i sin politik, att det avstår från sin väpnade makt som yttersta skiljedomsdom, avstår från sin självklara härskar-

ställning på haven och böjer sin nacke för medling och skiljedom så i rättsliga som politiska tvister. Detta med risk att få böja sig även för ett Jomstolsutslag som går till exempel till Egyptens förmån och emot det stolta imperiet.

Nu gäller det om genomförandet av detta program ligger liberalerna så om hjärtat, att de hjälpa arbetarna helte än att samman med de konservativa vaka över den personliga friheten i näringslivet. Man frågar sig vad som är toktigt i denna situation? Är det bara det att liberalerna händelsevis äro för få? Eller är det så, att man icke på samma gång kan gå in för den individuella statens underordnande under en överstatlig enhet och för värdandet av den personliga friheten i gammalliberal mening? Måste man måhända finna en ny bas för den personliga friheten att driva affär och den en ny kvalitet?

Så mycket är i alla fall säkert, att den stora arbetarsegern kommer att märkas på det område som intresserar oss mest, nämligen den internationella politiken. Efter den förra arbetarsegern blev MacDonald i januari 1924 premiärminister och utrikesminister i Englands första arbetar-kabinett, och

Fortf. å sid. 4.

Landsvägen vaknar

av Elsa Björkman-Goldschmidt

— Genom alla Europas tidningar har gått ett litet meddelande om, att i Stuttgart strax efter pingst den första vagabondkongressen ägt rum — i anslutning till en »vagabondutställning» (med tavlor uteslutande behandlande vagabondlivet), som öppnats i en av de förmånsta utställningslokaler.

Vagabondernas förhandlingar fördes i det fria — långt från stadens centrum. Detta var notisens hela innehåll — mestadels hölls den i en lätt ironisk ton — »von oben herab» — —

Det har dock ej förhindrat att den väckt ett stort, oväntat intresse. Från alla håll komma frågor:

Hur har en lösdrivarnas, landsvägsridarens kongress kommit till stånd? Är det verkligen de trasiga stövlarnas, de tomma fickornas, ryggsäckarnas och vandringsstavnarnas kongress? Vem samlar dem? Är de organiserade? Finns det kanske en luftfarkung? Eller en internationell lösdrivarliga?

På de många frågorna, som denna notis framkallat, har man lyckats få en hel del svar, som på strålkastarvis ett ögonblick lyser upp en värld, som ammars för vanliga borgerliga existenser ligger fördömd i fullständigt dunkel.

Ja, de är verkligen organiserade,

svavar Oskar Maurius Fontana. Sedan två år tillbaka finns det ett »Vagabondernas broderskap» — t. o. m. en lösdrivars-tidskrift kallad »Der Kunde». (»Kunde» betyder på tyska skuld-kund som kralat.) — Denna tidskrift, som från partispunkt sett är helt apolitisk, är mycket märkvärdig, särskilt när lidragen inte härstammar från författare utan är skrivna av verkliga vagabonder. Inte bara märkvärdigt utan också värdefull. En helt oromantisk landsväg öppnas för oss i bekännelser, som många gånger är uppskakande genom sin skygga stolthet, sin förtvivlade cynism och sin obotliga kärlek till det egna ödet. Ännu har »Der Kunde» icke fått tag på alla sina kunder. I ett häfte frågor utgivaren sina läsare — det ljuder som ett rop ut i dimmavärlden: svarför låter icke lösdrivarskorna och glädjeflickorna höra av sig?

En medlem av vagabondernas broderskap indelar sina kamrater i de samhällsfientliga och de arbetslösa, i äventyrarna och i konstnärsvagabonderna. Men hur vitt skilda än de olika typerna är — genom härkomst, utbildning och utbildning — ett binder dem ödesdigert tillsammans — landsvägen. De hade inte blivit samhällens utomstående — om de icke hade velat vara just utomstående.

I Centraleuropa vandrar de mestadels från väster till öster — längs Donau till Turkiet. Den motsatta vägen är mera sällsynt. Kanske därför att civilisationen gör sig alltför beträddande i väster. — Kanske därför att havet på den sidan snart sätter en gräns för vandrandet. — »Vi har prickat på många vägar, men har ännu icke nått slutet», skriver två strykmän från Algier — och uttalar härmad luftfarkungens hemlighet: Många vägar och inget slut.

En gång vill en »kunde» till Frankrike men kan ingen franska. Ett par kanurater för honom till en luftprofessor. Den gamle raven förhör först novisen, sen lär han upp honom: Hos mig, förstår du, kan du lära vad språk du vill gratis — ja, du vill till Frankrike — ja, där talar de franska. Det kan du lära dig med ett tag, det låter så här: Sjövis påver vojasjör sangs arschang, sang travaj ö pötj sjartiå silvoplå. Det måste du kunna rabbla som ett vatten. Sen hör det till att man säger voi-voi och nämå i näsan, förstår du, och så faktar du med armarna och glor med ögonen. — På så sätt kommer du fint genom hela Frankrike, från den ena kanten till den andra. Att svära på franska lär du dig snart. Jag skruter icke med mina språkskapskap — men jag lovar för att

Spänd väntans upplösning i intet

Regeringskris eller icke var tydligen den fråga, som svävade över Riksdagens lördagsförhandlingar. Regeringen hade begärt 10 miljoner till Jordbrukarbanken och denna lilla näpna summa hade heller ingen kristen själ något emot att bevilja regeringen. Men somliga, t. ex. högern, satsade den till synes villigt och glatt, andra åter, och dit hörde såväl utskotts-kamre-majoriteten, ville riktigt inpränta i finansministern att det var hans upprörande oskicklighet, som kanske rent av var skuld till att de där 10 miljonerna blevo nödvändiga.

Denna oskicklighet hade även åsamkat finansministern en anmärkning från konstitutionsutskottet. Och — anmärkningen gillades skarpt av andra kammarerna kommunisterna, socialisterna, frisinnade och bondeförbundarna. Första kammaren anmärkte också, men den är för fin att lägga anmärkningen med gillande till handlingarna.

Skulle nu regeringen bli så ledsen över allt detta anmärkande, att den antingen kastade hr. Wohlin över bord eller påskade sina kappskäp. Det var den stora frågan. Solen gick ned på lördagskvällen så sent som den anständigvis kunde, men striden föreföll oavgjörd. Herr finansministern såg med respekt till sågandes tvärsåg ut. Statsministern verkade ingalunda som den morske Achilles och regeringens övriga ledamöter lutade huvudena i sina händer — men utto, där de sutto. Och så lägrade sig en dimma över slagfältet. Skulle den skingras på måndagen?

Riksdagen sammanträdde och ändrade litet på regeringens finansplan. Ingenting hände på regeringsbanken, och när den äldre greve Raoul utslagde sitt Ve Dig över parasitismhället Stockholm, vars kvinnor vägrade att föda icke endast barn utan även riksdagsmän, flydde riksdagen — efter en knapphändig dunk i ryggen — brådstörtat till sina hemorter.

Men så kom den tredje dagen och regeringen utsände på tisdagen ett budskap över landet, en s. k. kommuniké, att på det hela taget ingenting hänt.

Skibet gaar videre — ingen man över bord. Månskapet sjunger sin sång:

— Det går långsamt fram,
men det går ändå fram —
Få se om de verkligen shurra för den
rejsen, när de kom till Köpenhamn.

X - R a y

Jag kan svära på 21 levande språk . . .
»Der Kunde» innehåll kan icke fasthållas med några få ord. Det är lika växlande, som alla dess medarbetare. Från primitivitet till djupt filosofisk resignation. Men ur alla lösdrivarnas självbekännelser framgår klart: en obegränsad individualism, en svuren fiendskap till hjord-och-karavaninstinkter och ett lönlöst butlande mot samhällens vägar, ett butlande, som ofta blöder ut i nihilism eller cynism. Det är som en geting, som är instängd i ett rum och som alltid flyger mot glaslet och icke kan begripa att denna hårda luft vid väggens kant kan hejda honom. Kanske var icke farten nog stark! Och så kastar han sig ännu en gång, med huvudet vänt till en mäktigt stöt, mot det gemenskapliga och dock så obönhörliga glaslet. — Vagabonderna bli ofta påmätta om att samhällsordningen bara tillståndjer utskiljen ut till friheten.

Så långt »Der Kunde». — Hur »Vagabondernas kongress» avslutet — dess resultat etc. etc. — är ej bekant. Det har försports att Hamsun och Maxim Gorkij kallats till hedersledamöter. Men vi hoppas att det icke är de som talar. Landsvägen har vaknat, landsvägen har ordet!

glatt prat om mat

hör man i de familjer som köpa

Konsum

Billiga och sunda varor i sunda butiker

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.

UTGIVARE:
Ada Nilson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Honorin Hjermelin.

REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hjermelin.
Mottagningsstid 10-12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:
Telefon Norr 2884.
Konnostid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m.
Postgros 1544

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6,-, halvår kr. 3,50,
kvartal kr. 2,-. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 tex. 20 öre
per millimeter.
Textida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktieföretag
Storgatan 22

Höors Stilton i stenkrus
för finansmakare
Ph. Engfeldts Smörraffär
2 Östermalmsg. 2
Tel. 70383 Norr 8066

**Frälsningsarméns
Alkoholsthem**
Kurön
(Åttioåttio stabsbidrag)
Två timmars årbörsresor från Stihlm
Prospekt och övrig handlingar skickas från
Socialsekreteraren, Östermalmsgatan 24
Stockholm.

Stämning

Snabb, säker bot enl. Prof. Kannows
metod. O. Broberg, bit. spec., Birger-
jarlgatan 41 A, 2 tr. Tel. Norr 160 28.
Dubbel svareport.

**ALMA AXELSSONS
Förlösningshem,**
Lundagatan 19, mottagar inackord. även
för längre tid. Tryggat o. egen. värdsk.
Tel. 178 24.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Hederslegatsgatan 14. Tel. 7575-7576.
Ed. La Vattugatan.

STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsrätt,
Boutredningar och testamenten,
förvaltningsuppdrag,
Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Cyril Holm
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Birger Jarlgatan 39, Stockholm.
Tel. Norr 5223.

Advokat Hugo Lindberg
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Kungsgatan 6, Stockholm.
Tel. 14799 24 24

**Westerstål, O.
& Branding-W., Sonja.**
Vasagatan 4. Tel. 11218

Advokat Henry Ruben
Bitr. Jurist!
E. O. HOVR. NOT. F. FORSSANDER
DROTNINGGATAN 48, 2 TR.
Telefon: 2822 - 2827.

Spec: Trafik- och skadeståndsrättern,
Arv-, Afterskaps- o. Hyresrätt.

**Mathilda Staël von
Holstein**
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Malmströg. 3, Stockholm.
Telefon 388, 289,
Familjerätt, Hyresrättern, Testa-
menten, Bouppteckningar, Förfrå-
gningar från ländsorten besvaras om-
gående.

TANDLÄKARE

**Tandläkare
Ester Ekström-Oliv**
Folkungagatan 79
Medl. av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. översk. pr. tel. 520,91

**Tandläkare
Inga Forsberg**
Folkungag. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningsstid: Vardagar 10-12
En. och 7-8 e.m. Annan tid enl.
Översk. kommission pr. tel. 3,124.

**Tandläkare
Albert Almgård**
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. översk. kommission
Södermalmsg. 8. Tel. S. 19 62.

**Tandläkare
Harry Weinberg**
Drottninggatan 71 A. II tr.
Mottagn.: Månd, Onsd, Fred, Lörd.
11-1. Tisd, Torsd, 4-7. Tel. N.
7551.

Säkerhet

Riksdagen 1929 och dess bedrövliga politik har avslutats med den bedrövligaste av debatter. De gällde nominellt Bankokskottets utlåtande beträffande Kungl. Maj:ts proposition om 10 miljoner kr. till A.-B. Kreditkassan för bistående av Jordbrukarbanken samt Konstitutionskottets memorial med anledning av Hrr Möllers och Flygs anmälan mot finansministern berörande samma ärendes behandling. Kreditkassan eller rättare sagt Jordbrukarbanken fick sina 10 miljoner, fast anmälan mot finansministern framkallade ett förfärligt rallder — dock utan vidare påföljd. Av olika anledningar slogo alla partier, utom högern, sig ihop emot regeringen. Vi kan egentligen inte ha något intresse av detta käbbel, och vi vilja inte yttra oss om beskyllningarna vare sig mot finansministern om "oskicklighet" eller mot regeringen i allmänhet att föra storfinsansens talen. Vilket parti, som sitter vid styret, har tyvärr inte heller så stor betydelse så länge vägmästarpolitiken är rådande. Men någon lärdom kan vi väl ändå dra ut av de nygen inträffade och för vårt land så skamliga bankskandalerna. Vi kan inte i längden fortsätta med att vi för insättarnas skulla betala den ena miljonen efter den andra av allmänna medel ur enskildas fickor. Ät det är 10 miljoner för Jordbrukarbanken och 11 miljoner för sparbankerna, så kan det nästa år gälla mångdubbel större bepp. Det är åka likud om dem, det drabbar nästa år, som dem, vilka träffats av olyckan i år. Var går gränsen! Det skedd ha visat oss, att storfinsans manipulationer äro i allra högsta grad värda vår uppmärksamhet. Det är det ena. Det andra är, att det tål att diskuteras, huruvida inte en verklig statsbank vore lämplig, inte en affärsbank, utan en bank utan spekulationer. Räntan kunde kanske inte bli så hög som i storbänkerna, men den vore säker, ty där och endast där åtog sig staten att garantera. Ville insättarna då för att få högre ränta hellre riskera sina medel, må det stå dem fritt, men de visste, att om spekulationerna misslyckades, hade de ingen utsikt att få ersättning av staten. Frågan är i varje fall värd att tagas upp under diskussion, ty nuvarande förhållanden äro både oödliga, orättvisa och ruinerande. Det är ju också tänkbart att möjligheten till säkerhet — och den blev av så lättfattlig art att man måste förstå den — skulle bringa insättarna till större försiktighet och något hindra jobbarna att så ansvarslöst handkas med andras medel.

Omkring Jordbrukarbanken

Herr Gunnar Hammarlund har vänt sig emot ett yttrande i Tidevarvets ledare i nr. 21, Heder, i vilken det hette:

När genom riksdagens beslut 1923 staten övertog Jordbrukarbanken och därigenom inträdde såsom medförlare av bedrivande av affärsmässig bankverksamhet, så voro inte alla föster för saken. Om vi minnas rätt så villar detta beslut på en överenskomme mellan socialdemokrater och frisinnade, det slag av överenskomme, som gemligen går under namn av kohandel. Socialdemokraterna gingo med på övertagandet av Jordbrukarbanken, vilket också skedd, men mot ett medgivande av de frisinnade i arbetslöshetsfrågan. Innan detta var beseglat inträffade emellertid något, som gav de frisinnade anledning att ändra position och störta ministären Branting. Sådän var upprinnelsen till företaget, vare sig det är välkommet eller ej att erinra därom.

Herr Hammarlund fortsätter:

Tyvärr sviker minnet den ärade redaktionen, vilken hade gjort klokt i att se efter en smula i riksdagens protokoll innan pennan fick löpa i väg. En sådan liten undersökning skulle ha visat, att Frisinnade Folkpartiets ledare, herr Carl Ekman, i statskottet reserverade sig mot utskottets beslut att biträda den socialdemokratiska regeringens proposition, som gick ut på beviljandet av ett anslag av 15 miljoner kronor för en rekonstruering av A.-B. Svenska Lantmännens bank. Vid ärendets behandling i första kammarren talade herr Ekman för beredande av ett moratorium åt banken och yrkade i denna avsikt ärendets återförvisande till utskottet. En annan av partiets ledande män, herr Felix Hamrin, hävdade också moratorielinjen då riksdagen dryftades i andra kammarren. Att socialdemokraterna, för att bruka Tidevarvets i det sammanhanget egendomliga uttrycksätt, "gingo med på" vad deras egen regering föreslagit tarvar ingen närmare förklaring.

Det är nog att peka på dessa fakta för att visa, att en sådan överenskomme, som den Tidevarvet fablar om, icke existerat för de frisinnades del.

I berörda frågor förelåg verkligen ett paktum turpe, men de ärade överenskomme parterna voro en grupp av höger, under anförande av herrarna Norman i Läckby och Bengtsson i Kullen, samt socialdemokraterna, medan de frisinnade stodo helt utanför varje dylik manipulation.

Ärade redaktion av Tidevarvet! Kritik må gärna utövas, där sådan finnes nödig. Men den bör vila på sanningens grund. Det hör till vanliga heder.

Stockholm den 27 maj 1929.
Gunnar Hammarlund.

Herr Hammarlund hänvisar oss till riksdagsprotokollen av mars 1923 efter att själv hastigt ha bläddrat däri. Vi säga hastigt, ty hade han läst dem litet noggrannare, skulle hans uppfattning säkert blivit en annan. Dessutom är det inte allt, som händer och sker, som står i riksdagsprotokollen. Det är riktigt, att det var den socialdemokratiska regeringen som framlade pro-

Genom medlemskap i
S K Å D E B A N A N,
publikorganisation
beredes Eder möjlighet ordna Edra teaterbesök till billigt pris.

Begär upplysningar å Skådebanans exp. Drottninggat. 88. Tel. N. 7734

**Skådespelerskan
Inez Lundmark-Hermelin**
lktioner i talteknik, välsläning och deklamation (talst, även stämning, bortarbets) Tel. Ö. 7742.

Helpensionen - Herrsättra Skola,
Carlberg, Södertälje, mottagar ett begränsat antal elever på flickskolans alla stadier. **Normalskolekompetens.** Moderna metoder o. individuell undervisning. **Praktiskt arbete** i uppfostrande syfte. **Hemlik arbetsfärd.** Stärkande friluftsliv. Nybyggnad med bl. a. tidsenlig gymnastiksal, slöjd- och sjukrum under uppförande. Hösstämningen börjar den 10 sept.
Tel. Södertälje 532.

Arbetskonferensen i Genève

Arbetskonferensen har i dagarna tillställt sina utskott, där de nordiska länderna ha blivit starkt representerade.

Norges yrkesinspektör, fru Betzy Kjelsberg, har valts till ordförande för regeringsdelegeratgruppen. Hennes val föreslogs av fransmannen mr. Fontain, ordförande för Rådet, och hon är — om vi inte missta oss — den första kvinna, som tillits valts till en sådan post. Konferensen är nämligen sammantälld av tre grupper: regeringsdelegerade, arbetardelegerade och arbetsvärddelegerade. Varje sådan grupp sammanträder var och varannan dag före plenium och utskotten för att rådgöra om gemensamma ärenden. Regeringsdelegerade, där alltså fru Kjelsberg är ordförande, har en grek som vice ordförande.

Presidenten eller talman för konferensen är en tysk, vilket är en stor händelse och visar att 10 år ändå betydta något. I utskottet angående förebyggande av olycksfall inom industrin har arbetskonferensen invalt L. F. K. yrkesinspektören fröken Kerstin Hesselgren. Som vice president för arbetarsidan har hr. Thorberg valts, vilket också är att notera.

positionen om övertagandet av Svenska Lantmännens bank. Men detta skedd väl inte utan någon som helst värdjan. Inte var det socialdemokraterna, som här representerade insättarna! Kungl. Maj:ts förslag gick ej heller ut på moratorielinjen, utan begärde i likhet med utskottets majoritet ett anslag av 15,000,000 kr. att efter Kungl. Maj:ts beprövande användas för aktieutredning i ett för övertagande av aktiebolaget Svenska Lantmännens bankens rörelse till bankaktiebolags. Fördelen härav — om man tänker på den sidan av saken — låg hos lantmännen, även de frisinnade, och på den tiden tillhörde lantmännen de frisinnade i större utsträckning än nu. Detta inträffade före Frisinnade Lantmännens sprängning och avslutningen till bondeförbundet var då inte så stor. Lantmännen måste givetvis ha intresse av att få igen så mycket som möjligt av sina insättningar. För socialdemokraterna var endast angeläget att, om bidraget skulle lämnas, få det under en form, som kunde bli begynnelsen till en statsbank, ehuru, som Hr. Thorsson yttrade, nu inte kunde vara tal om detta med 15 miljoner. Att frågans läge var sådan framgår av debatterna i riksdagen!

Beträffande de sista meningarna i det av Hr. Hammarlund citerade stycket, ha vi ingen anledning att gå in därpå, då Hr. Hammarlund inte gjort det själv, men kunna ej underlåta att rekommendera till genomsläppning inte bara riksdagens protokoll av den 21:sta och 22:dra mars 1923, där ibland även andra kammarrens antagande av statskottets sammanjämningsförslag i arbetslöshetsfrågan, utan även första kammarrens protokoll av den följande 5 april, då samma fråga där behandlades, allt under påpekande av att det finns kunskap, som ej står att finna ens i riksdagsprotokollen.

Av vad vi sålunda anför, torde framgå, att även om vårt yttrande varit väl koncentrerat, ha vi ingen grund att ta detsamma tillbaka.

**Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN**
Bellmansgatan 6 Hornsgatan 37

**Drick
Ramlösa-Vatten**
Vårt lands enda naturligt alkaliska
bords- & hälsovatten.

Anna Sundin,
Föreläsning.

Praktiserande läkare

Inlöst genom
Stockholms Läkarförening

D:r Helfrid Roland
Allmänpraktiserande
Rörstrandsg. 9A Tel. V 60250
Mottagningsstid: v. 15-18 s. 10-11
Annan tid efter överenskommelse.

D:r Ester Grönblad
Östergårdsmor
Götgatan 7, 3 tr. hss.
Mottagn.-tid vard. 1/10-1/11, 3-6.
Sönd. 1/10-1/11. Annan tid efter
översk. kommission pr. tel. Söder 11170

John Hellström
Kirurgiska sjukdomar,
Nybrostratan 11, 3 tr.
Mottagn. Månd., Onsd., Fred., från
kl. 3, hälst efter anmälan pr. Tel. Ost.
453 kl. 9-10.

D:r Mauritz Levin
78 Folkungagatan 78, 1 tr.
Allmänpraktiserande,
Vard. 9.30-11, 2.30-5. Sönd. 10-11.
Bost. Birger Jarlgatan 73-75, 5 tr.
hiss, Vard. 1-2. Tel. So. 8020, N.
10580.

**Doktor
Torsten Lindner**
NERVSJUKDOMAR
Mästaremslegatsgatan 9.
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telefong 9-10 f. m.
Mottagn. enl. översk. kommission.

**Med. Doktor
Ernst B. Salén**
Invärtas sjukdomar, spec. Amnes-
eminstingens- och hjärtsjukdomar.
Sa Blasieholmshallen 4 A, 5 tr.
hiss, (invid Nationalmuseum).
Tid till mottagningen erhålles per
tel. Norr 216 vardagar 9-11 f. m.

**Doktor
Magnus Hambræus,**
Götgatan 12, 2 tr. hss.

Öron-, näs- och halssjukdomar.
Mottagn. vardagar 9-4. Sönd. 10-10.30.
Annan tid efter överenskommelse
pr. Tel. Söder 594.

TANDLÄKARE

**Tandläkare
Arnold Ahlström**
Birger Jarlgatan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. översk. pr. tel. N. 8350

**Tandläkare
Gustaf Backelin,**
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådliggandstid kl. 12.1
eller efter Telef. anmälan 748 24.

Världen utan fängelse

»Fängelset är fortällningen på den oförstörde och kärlekslösa uppfostran. Befria barnen lösa ni kommer att spränga fångarnas bojar.»

Fritz Wittels: Die Welt ohne Zuchthaus. Hippokrates-Verlag. Leipzig 1928.

De försök, som från olika håll gjorts och göras att rensa upp på det gamla skumma område, som fångelserna utgöra, att mildra fångarnas öde i fängelset och efter frigivningen, att avtvinga fångskapen någon syneri och tillfredsställande vinst för samhället, de ha hittills, kanske på något enda undantag när, utgått ifrån det bestående och självklara i fångelsernas princip. De röra sig ännu i mörkret, som fångenskapens system breder över vårt samhälle, de arbeta med de mått, som äro betingade av mörkret och resultatet bli inte bättre, än man kan vänta av en planta, som växt utan sol. Ända ha säkerligen många av dessa försök gjorts av den äldsta vilja, med livslångt arbete, kärlek och försäklelser som insats.

I Fritz Wittels bok, *Världen utan fångelser*, talar en man, som vågat sig på att ställa bilden av det befriade samhället så nära, att dess detaljer redan måste fångas den levande samtids ögon och tvinga till studium. Han har sett synen utan att skymmas av mörkret, han har trätt ut ur de tränga traditionernas fängelse och visar den väg, som han ser leda till synens förverkligande.

När vi straffa under förevändning, en att rätt måste ske, glömma vi att rätt aldrig är, aldrig varit och aldrig kan bli annat än våld. Ty var och en har så mycket rätt, som han har makt att driva den igenom.

Vi tittas försöker få människor att se, hur det samhälle, vars rättsmedvetande kräver tukthus, i själva verket är ett avskyvärt och förskräckligt samhälle. Hela begreppet straff med alla dess följelagare, mildhet och stränghet, hårdhet och nåd är omöjligt i ett samhälle, som genomskådat och erkänt jaget i hela dess värde. Så länge det finns straff kommer det också för straffets skull att finnas brott, precis som det måste finnas krig, så länge en rustningsindustri frodas och blomstrar.

Om man ser straffet ur den synpunkten, att det skall skydda samhället för brott, så måste man snart förstå att fångelset alldeles oförtelbar sin verkan. När en noggrann eftertanke kommer oss att förstå därskapen i att för en tid avlägsna missdådaren ur samhället, för att sedan, när han blivit ännu farligare genom fångskapets inverkan, åter släppa honom lös på detta samhälle, då ha vi därmed inte sagt att det strafflösa samhället kommer att stå försvarslost gentemot dem som överträda dess bud. Tvärtom, det får utan tvivel ofta visa större stränghet, men det värjer sig med andra me-

del än de gamla, som visat sig odugliga.

Till detta resultat kommer den, som känner och erkänner människans inre krafter.

Det lilla barnet, som föds hjälplöst och ovetande, följer till en början endast sina primitiva drifter. Men redan under första tiden möter det makten, som är förenad med föräldrarnas vård. Det får lära sig att äta och sova på bestämda tider, att avstå från vad det tycker är föligast, att inleda sin dag på omgivningens bud. Till belöning får det vård och kärlek, utan vilken det skulle gå under.

Så blir barnet från början utifrån påtvingat de moraliska fordringarna, egenskaper, som göra det möjligt att leva i en samhällslig. Men efter några år har det yttre tvånget flyttats inom barnet självt, det bär inom sig de moraliska kraven. Över det ursprungliga driftjaget står det moraliska jaget, som håller det andra i tygeln, det som psykologerna kalla överjaget (das Über-ich).

Utvecklingen av detta jag ligger så gott som fullständigt i uppfostrarens händer. Men där har blivit för svagt, där drift-jaget tar överhand, där råkar individen ut för de olyckor, som den ojämn kampen medför. Där uppstå neuroser. Där kommer man i konflikt med samhället genom att begå handlingar, som av dess lag döms som brottsliga. I stället för ett med alla medel söka göra denna alltför svagt utvecklade människa till en fullvuxen varelse, vars moraliska jag orkar föra kampen till seger, använder det straffande samhället metoden att fortfarande utifrån pressa sin myndighet över individen, som i sitt driftivt delvis kommit att stå kvar på barnets ståndpunkt.

Här måtes straffet ut, fullt av den gamla magiska föreställningen om straffets förmåga att göra dödset ordgort, benämnt med hämndlystnad och lust att plåga, döda under rättfärdighetens förevändning.

En man hade dödat sin hustru, som i årtal gjort livet outhärdligt för honom genom sina vredesutbrott och sitt vildd liv. Han förklarade inför rätten, att han handlat i nödvärn, och flera vittnen intygade, att detta väl kunde vara möjligt. Domaren, som skulle döma mannen, var känd för att vara ovanligt sträng och juryn visste, att han satt och väntade på att få avkunnna en förkrossande dom. Det fanns endast en utväg att undgå denna, nämligen fullständig frikännande. Juryn valde denna väg, trots det svåra brott, som mannen gjort sig skyldig till. Den kunde inte finna någon fara för återfallsförbrytelse och ansåg, att mannen redan tillräckligt sonat sitt brott genom det mångåriga martyrium han utstått i äktenskapet.

Men från första dagen i sin nya frihet stötte mannen på samhällets hämndlust. Han sades upp ifrån sin våning, en anständig vård kunde inte lysa en hustrumördare. Mannen flyttade till de hemlösa asyl.

Då hände att en dag fann en damväska i en spårvarn. Det var sent och han var rädd att inte hinna hem innan porten stängdes, vilket kunnat försäkra hans utvägande från asyl. Han gick därför inte omedelbart till bittegodsbyrån utan begav sig hem. Där upptäcktes väskan, ingen trodde hans ord och han anklagades för oredligt förhållande av sitt fynd.

Efter en tid påträffades han tillsammans med en annan vuxen man i en plantering i Prater. Han anklagades och dömdes för otukt mot naturen. Men inte nog med detta. Av outgrundlig anledning uppgav han felak-

tig adress vid sin bostadsansökan hos polisen. Genast kom anklagelsen för bedrägeri. Men sedan han endast en kort tid varit ute ur fängelset gjorde han sig skyldig till ett opassande yttrande om domstolen. Ingen visste riktigt vad han sagt. Inför åklagaren förklarade mannen, att han inte kunde fatta hur någon brydde sig om sådana dumheter. Då bröt åklagaren ut emot honom, han föll samman och spärrades in på nytt.

Wittels avslutar berättelsen med följande ord:

Fastän vi ännu inte äro vid slutet av denna roman och säkerligen ännu många gånger komma att möta mannens namn under rubriken »från domstolarna», så ser man redan här vilken grad av såråd hämndlust rättsväsen är mäktig. Hon korrigerar jurys dom på ett sätt, som närmar sig det

ETT TACK

Sedan några månader tillbaka och alljämt har Tidevarvet glädjen från många av sina prenumeranter och vännar få mottaga stöd i form av extra prenumerationer och penninggåvor. Inte minst glädjande är att bidrag utlofvats även för kommande år.

Det var en stor och glad överraskning, när de första bidragen kommo in och sedan följdes av flera. De inte bara öka tryggheten för framtiden utan sporra också till fortsatta ansträngningar.

Till alla dem som så visa sitt intresse och därigenom i så hög grad underlätta arbetet vill Tidvarvet härmed uttala sitt varma, värdsamma och förhoppningsfulla tack.

Redaktionen.

burleska. Troligtvis kommer den stackars mannen att en vacker dag gå och hänga sig. Då säger man: Den galgen skall ha, den tar han. Fallet är lärorikt för den, som vill studera hur mycket i vår rättskänsla som består av hämnd, och hur litet av nåd.

Det är endast två punkter på brottslighetens område, som måste intressera staten: Den anstiftade skadans gottgörande och graden av samhällsfarlighet hos brottslingen. Var gamla straffrätt frågor mycket litet efter offer för förbrytelsen. Här måste staten träda till. Missdåden bör tillhållas att genom sitt arbete försona brottet, så långt detta är möjligt. När hans pengar inte räcka till — vilket de nästan aldrig göra — får staten själv träda hjälpsamt emellan. Alla bötessummor tillfalla en statlig fond, ur vilken staten utbetalar ersättning till den, som blivit förfördelad. Statens plikt i detta fall grundar sig på dess ursprungliga delaktighet i varje förbrytelse.

Likaväl som den skall hjälpas, som blivit förbrytelsens offer, måste förbrytaren själv vridas rätt och befrias från sin olycka.

Vi sätta den psykoanalytiska uppfostran emot neur oserna, säger Wittels, och rikna den nuvarande straffprocessen med till neuroserna. Detta är framtidsmusik. Men vad hindrar oss att börja genast?

Andra kunna framhåva den skada för folkhälsan så åstadkommes av alkohol, sypylis, tuberkulos och andra sjukdomar, som spira ur nöd och elände. Vår sak är att med det största eftertryck påvisa, att den enorma familjen är förbrytelsens härd. Den som har att göra med vilsekommen

Tragediens efterspel

Berlin i maj 1929.
»Das Tagebuch» är en utmärkt tidningsartikl, som kommer ut i Berlin varje vecka. Den är i ovanligt hög grad aktuell, kulturrella, sociala och politiska spörsmål behandlas med en fördomsfri och orädd ton. Bland tidskriftens medarbetare nämmer jag, på måfå Emil Ludwig, Moritz Heimann, Ed. Herriot, Theodor Dreiser.

I fjol i mars innehöll Das Tagebuch en av redaktören Josef Bornstein skriven artikel »Kollega Jorns». Den nuvarande riksdagsvolanten var Reichsgericht i Leipzig. Jorns, ledde på sin tid undersökningarna i mordet på Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht och redan då talade man om att hans försumlighet har skulden till att mordskenen inte blev ordentligt upplärd. På sista tiden har Jorns nästan ständigt stått i förgrunden vid några högförädringsprocesser i Leipzig och Tagebuchs redaktör grep tillfället att påminna om, vilken förtärlig Jorns spelade i Luxemburg-Liebknechttragedien. I sin artikel anklagar Bornstein riksdagsvolanten för att ha beskyddat mördarna och för att med oöfträttliga åtgärder med flit ha försökt att välla bort undersökningen och tysta ned saken. Bornstein understryker att Jorns aldrig försökt rentvå sig från de beskyllningar, som riktats emot honom och att han därför är olämplig till att bekläda den ansvarfulla posten vid rikets högsta domstol.

Efter detta väckte Jorns rättegång emot Bornstein och i slutet av förra månaden utspelades denna inför rätten i Moabit. Efter en fjorton dagars förhandlingar blev Bornstein frikänd medan Jorns gick ut som en märkt man. Ända från början stodo hans aktier så dåligt, att man förväntade sig över att han överhuvudtaget hade vågat att dra historien inför rätta. Kanse hade han tänkt, att hans höga ställning skulle skydda honom.

De officerare, som våren 1919 ställdes inför militär domstol, misstänkta för att ha mördat Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht och som varit så kvicka att utplåna alla spår, hade ändå glömt att tillitetsgöra aktarna i saken. Dessa lägo i tryggt förvar hos rättskrivaren i Moabit och Bornsteins advokat Levi fick dem utlämnade. Han måste arbeta sig igenom 4000 rättskrivna sidor, men det lömdade sig; han kunde inte endast bevisa sanningen i Bornsteins artikel men också punkt för punkt avslöja Jorns skandalsösa arbetsmetod. Jorns har också ett otrovligt fräckt spel. Det är också ett visst system i det; var gång han får en order från sina överordnade väntar han en 8-14 dagar innan han sätter sig i rörelse.

Den 15 januari 1919 blevo Rosa Luxemburg och Liebknecht förda till hotell Eden, där Gardeschützendivisionen hade sitt stabskvarter. Det föregavs att de skulle transporteras i bil till cellfängelset i Moabit. Stabschefen Pabst hade omsorgsfullt valt ut eskorten bland sina kamrater.

En husar, Runge, posterade vid utgången till hotellet. Han hade fått stränga order och följde dem nog: då Liebknecht och senare Rosa Luxemburg fördes ut till den väntande bilen, slog han gevärskolven i bak huvudet på de två försvarslösa. Den halv-döde Liebknecht blev ett par minuter

senare bragt om livet inne i Tiergarten. Det hette att ett hjul hade punkterat, så att fången och hans fem beväpnade vaktare måste stiga ut ur bilen medan den blev lagad, och Liebknecht skulle ha försökt att rymma.

— Fram på natten förde bollar man skivet av en okänd mans till läkarvakten vid Zoo.
Så snart meddelandet om Liebknechts död ingått till centralen i Hotell Eden, kom turen till Rosa Luxemburg. Medvetlös av Runges slag kastades hon in i bilen och medan den körde bort klättrade en ung löjtnant upp på fotstegen, riktade sin revolver mot hennes huvud och tryckte av. Upp vid Corneliusbron, vid övergången till Tiergarten-kvarteret kastades Rosa Luxemburgs kropp i Landwehrkanalen.

Rykten om de två mordens sprid med eldens hastighet. Den ansedde juristen Kurtzig fick först i uppdrag att leda undersökningen ensam, men på hans försök tillkallade man också hans kollega Jorns.

Jorns syndaregister är långt, jag skall inskränka mig till att nämna huvudpunkterna.

Det första den smarte herrn företog sig var att få Kurtzig försatt ur spelet, så att han, Jorns, själv fick behålla saken i sin hand. Därefter släppte han de två av Kurtzig arresterade chaufförerna, som fört bilarna. De blevo visserligen arresterade igen senare, men först efter så tvingande uppmaningar från Jorns överordnade, att han inte längre kunde vända dövsörat till.

Kriminalpolisen hade ställt sig till Jorns disposition, men han begagnade sig inte av erbjudandet. Vittnena edfästes inte och undersökningen av mordbilarna uppsköts i det oändliga.

Jorns måste till sist motsträvt låta häkta deltagarna i mordnattens transporter, men i rannsakningsfängelset sörjde han för att de kunde hålla varandra sällskap. Det måste ha varit ett gemyttigt fångelse — fångarna togo emot besök näst och dag, dörrarna stodo gåsfränt öppna. Blev det för tråkigt kunde man ta sin tillflykt till någon trevlig bar i närheten av Wittenbergplatz. Husaren Runge berättar att man road sig med att repetera förhören, så att alla skulle vara beredda, när den dagen en gång kom. — Så börja de falska passen att utpräppa på skådeplatsen, den en efter den andra av dramats huvudpersoner försvinner från fångelset och över gränsen. Runge; som svingat gevärskolven, fick utom falskt pass också en större penningsumma, och han var inte den ende.

Tack vare Bornsteins artikel har alltså Luxemburg-Liebknecht-tragedien efter tio års forlopp äntligen blivit belyst i alla detaljer och detta inför civil domstol. Domen motgöts med allmän tillfredsställelse. I början hade man känslan av, att rättsprocessen höll sin hand över bornsteins Jorns, men allteftersom Bornsteins advokat hade fram det överväldigande bevismaterialet, förändrades presidentens hållning. Det är betecknande för stämningen under de sista dagarnas förhandlingar, att han förarnade sig och ett par gånger under åhörarnas stormande jubel omhändertogs Jorns som »den anklagades».

Allmänhetens hänfylla hållning berörde inte Jorns. Han åhörde de för honom fallande vittnesbörden med ett fullt litet leende, som försvann först när den hysteriske Runge skrek: »Sluta upp med att skräta! Här är ingenling som skräta! För mig är det dödens allvar.»

C. H.

Pauline Hall.

Har Ni läst
den nya tidskriften

Quo Vadis

Dess motto:
"Individens problem — världens problem."

Ur majnumret:
Det svarta lackskrinet.
Kvinnans och den nya tidandans.
Den gamla och den nya aristokratien.
En indians son om indiska förhållanden.
Säljes överallt. Pris 85 öre.

Skölkjannor
av glas, porslin och emalj, i olika storlekar och graderingar,

31 Regeringsgatan 31
KUNGL. HUVULVERANTOR

Engelskavalen

Fors. fr. 10-1.

Det märktes systemskiftet mycket snart. Det blev genast en klarande atmosfär i den internationella himlen, och under denna himmel utarbetades och antogs av Folkförbundsammanslingen geneveprotokollet, träffades uppörelse mellan ententen och Tyskland i skadesändfrågan, återknöts de engelska förbindelserna med Ryssland och skapades alltså förutsättningarna för att ta itu med avrustningsfrågan.

Men efter några månader måste nya val utlysas på grund av att samarbetet mellan arbetare och liberaler hade sig, och vid dessa val i oktober 1924 kom högern till makten. Locarnoavtalet står på den regeringens förtjänstkonton. Det tryggar status quo i territoriellt avseende mellan Frankrike, Belgien och Tyskland med England och Italien som garant. Men det är ett typiskt militärfördrag. Förresten har man under dessa år, när det gällt Rhenlandsutrymningen, avrustningen till lands och sjös, västmakterna contra sovjet och de asiatiska frihetsrörelserna, erkännandet av principen: obligatorisk skiljedom, minoriteternas skydd, alltid vid alla tillfällen märkt att England haft en imperialistisk regering. Och så har man kommit att se fram mot de val som nyss skedd med ökad spänning och förväntan. För Europas, ja för världens fred och framsteg, för krigsfarans minskande genom avrustning, internationell lagstiftning och avspänning gentemot Sovjetunionen, måste valutagen bli av största betydelse.

Det förutsades att de nya kvinnliga väljarna, som tillkommit sedan äldersrecket blivit sänkt, skulle hjälpa till att hålla de konservativa vid makten. Så mycket mera glädjande att deras första inträde på den politiska arenan sammanfaller med den stora väntergeran.

De kvinnliga parlamentsledamöternas antal har ökat från 9 till 13. Utvecklingen går alltså icke bakåt som i Tyskland, Sverige och Finland. Låt oss hoppas att detta är ett gott omen för de kommande finska valen. Det övervägande flertalet kvinnor är valt av arbetarpartiet. Bland dem må nämnas Margaret Bondfield, Susan Lawrence och Helen Wilkinson. Lloyd Georges dotter är den enda kvinnliga representanten bland liberalerna.

Ett tidens tecken är att ordföranden i Internationella Krigstjänstvärförbundet Fenner Brookway blivit vald. Han är en av dem som England nästan tog livet av för deras krigstjänstvägran, men med den energi och det stora livsmål han har, så håller han sig uppe ändå. Andra kända pacifister i det nya parlamentet äro Charles Roden Buxton, Norman Angell och Noel Baker, den senare expert på rustning och avrustning och bör i av-

Vitaminerna på bordet och i kokboken

Anna Olsson: Vegetarisk kokbok. Lindblads förlag. 8:50.

I hügen av litteratur, som samlas på redaktionens bord, insmyger sig ibland ett verk, där vi måste be någon av det praktiska livets människor om hjälp, för att kunna avge ett omdöme. Det var fallet häromdagen, när vi fingo Anna Olsson till det ytterst mycket trevliga och tilltalande kokbok i vår hand. Vi överlämnade den åt Esther i och för en praktisk prövning av dess värde.

Under några dagar kunde vi sedan själva konstatera, att Esther med intresse tagit sig för att följa den nya kokbokens anvisningar. På bordet stodo de trevligaste rätter, stekt bröd med ägg och tomater, behändiga kombinationer av ris och grönsaker, rvinna råa morötter med citron, sockerrotter och sallad i daglig omväxling.

För att jämföra våra egna intryck med Esthers utbådo vi oss några minuter samtala ut i köket, där dagens inköp av rådisor och gurka lågo på bordet. Jag tycker att boken är tillförlitlig och bra, sade Esther. Recepten är lätta att följa och lyckas alltid. Det är inga besvärliga eller omständliga beskrivningar och de blir inte dyrbara. Särskilt tycker jag de olika sorterna av sallad är utmärkte. Av dem har jag prövat flera olika och de har alla varit bra.

Esther är intresserad, mycket erfaren och har själv stor fantasi och säkerhet omdöme, när det gäller mat. Vi anså därför hennes lovord tungt vägande. Också med hänsyn till mindre erfarna måste denna nya vegetariska kokbok vara en nyttig hjälp. Den ställer nämligen inom räckhåll så många tilläggade, enkla och goda råttor, att man utan extra besvär eller kostnad undgår den vanliga frestelsen att av bekvämlighets-skäl glida in på spåret vitt och vitt och sås, biffrans och köttbullarnas enformiga och lättfordrå väg.

Boken är försedd med förord och några allmänna upplysningar, där riktlinjerna pekas ut för en lämplig och nyttig mathälsa. Där påpekats fördelarna av att dagligen förtära åtminstone någon del av frukten och grönsakerna råa. Där ges allmänna råd angående deras behandling i övrigt. Det är alltså ett för många säkert välkommet praktiskt komplement till den medfödda eller nyväckt böjelsen att förtära i större mängd trädens och jordens frukter, rötter, gröna blad och friska bär.

Man måste slutligen medge, att den vegetariska matsedel, som Anna Olsson ställer upp, ur skönhetsynpunkt har ett stort försprång framför den vanliga enkla köttkosten.

Med röda tomater, persilja och klargrön spenat, ljusgröna gurkskivor och rödvita rådisor, med äpplen eller morötter i salladsskålen uppåa effekter, som kunna tillfredsställa det mest fordrande och färgläggande öga. *Casan.*

rustningskonferensen avslösa någon av generalerna eller amiralerna.

I dessa dagar nalkas de segslitna skadesändförhandlingarna i Paris sitt slut. Enighet ordo vinnas kring ett betalningsschema, som betyder ett väsentligt jämkande från de ståndpunkter, varmed parterna kommo till konferensen. Sedan blir det fråga om utrymmandet av Rhenlandet, och här

Två dikter

av KARL JOHAN RÅDSTRÖM

MOT NATTEN.

Jag står med min son på armen
och ser in i solnedgången
och den lilla huvud faller
svettigt och trött ned mot barnen.

Till min far bredvid mig jag säger:
Nu är det slut med sprängen,
slut med glanmet och skratren.
Han blir så stilla mot natten
och kommer så gärna till mig,
när det kvällas och solen går ned.

Då svarar den gamle gripen av åldrens
diken och kvällningen fred.
— blenns går ut över fälten och
över den dignande jorden,
fångar den glimmande himmeln och
vikens dommande vatten —
med dröjande tonvikt på orden:
Vi blir alla stilla mot natten.

MOR VÄNTAR.

Jag minns de kvällarna i mars, april
som var så blå och så värnsått korta
att tiden tycktes aldrig räkna till
— vi visste inte ordet av förr de
var borta.
Då var det ständigt lika svårt att gå
till åstovrads från lekarna och
skratren,
när mor från tröskeln ropade: hallå,
kom in, det är ju redan mitt i natten.

Det var ej lätt att lyda men fick gå,
ty lyda var det första vi fick lära.
En sista gång pupillen drack det
blå,
som syntes också så oombärligt nära.
Och stämmande och varma kom vi
fram
och räckte henne svart och svettigt,
nåven,
hon tog den, leende men allvarsamt,
ty kärleken är god men fordrar även.

Nu har hon rö: det är så många är
sen framför dörren, på vår gård där
hemma
hon strök med handen upp sitt grå
hår
och värkvaldsått förde hennes
smått.

Vi söker reda oss på egen hand,
det går än, än så, mest si kan-
hända,
men än om kvällarna vi hör ibland
en röst som kallar ur det blå okända.
(Ur »Medan jag lever.»)

torde de engelska valen komma att utöva sin stora verkan. Sammanladd på avrustningskommissionens arbeten, på underhandlingarna mellan sjöstormakterna och i Folkförbundets minoritetskommitté.

Överhuvud utövar en sådan strömkantring sin verkan vida omkring. Det stimulerar arbetarpartiets meningsfränder och gör de andra betänksamma. Den av cesarvansinne gripne Mussolini avfärdade nyligen hänfult en engelsk arbetar delegation, när den lade sitt ord för de italienska arbetarnas rätt till internationell anslutning. Men inte ens han torde undgå att märka, att hans nära vän sir Austen Chamberlain fått misstroendevoleten av sitt folk, ett folk som i motsats till det italienska ännu får välja.

Naturlig sömn kan återvinnas genom en korttids regelbundet bruk av Instantine, oskadlig, nervlugnande pastill; medför ej »vanebruk». Säljes å apotek.

Under äppelträdets blommor

Olle var visst inte det första fosterbarnet på Backemo. Fader Lars och mor Lena hade haft flera stycken förut. En av dem var en lång och obändig yngling, som ibland kom till Backemo för att hälsa på. Olle tyckte inte om honom, även om han ibland beundrade den råa styrkan hos honom. Varje besök slutade i regel med att Nicklas, som ynglingen hette, blev osams med fosterfadern. Nicklas fick stryk så länge fader Lars rådde på honom, men de sista gångerna, de två brust upp emot varandra, hade Nicklas slagit igen och det tyckte Olle sig ruskit ut.

Även fader Lars hade som mor Lena blivit allt tungsintare med åren och olyckorna som tycktes ramla över det lilla hemmet. Olle fick nogman kännas vid hans dåliga humör för minsta förseelse. Efter att ha åsatt Nicklas sina slagsmål med fosterfadern, blev Olle verkligen rädd att han själv skulle frestas att slå igen — om köppen vändes emot honom också i fortsättningen. Tanken strömde Olle. Han ville ej den gamle så illa. Han började drömma om att vandra bort, innan sinnet skulle bli för svårt att styra.

Han hade också försiktigt hört sig för i närmaste stad och halvvägs fött löfte om en springpojksplats hos en skomakare, när han gått och läst. Han visste att fosterbarn i regel blev tidigt konfirmerade. Olle släppte fram dem. Han tyckte det var svårt att hålla dem tillbaka, när fosterfärdärrarna ville bli av med barnen eller barnen önskade fly från fosterfamiljerna.

Olle var ensam hemma en förmiddag, när fruktträdets stam i blom. Bland den lilla gårdens fruktbestånd fanns också ett vildpöträd, som han såg och störde sig på från en sten som liggande en stol. Han satt och tänkte att det till råga på illa olycker inte heller blivit några päron de två sista somrarna. Det var en förlust som drabbat honom rätt. Trädet hade givit så rikliga skördar för att det räcket för de gamles behov såväl som för gossens de hade i sin värld. Han hade till och med fått löfte om att kalla det gamla vildpöträdets för sitt eget.

Olle kände sig hungrig och torr i halsen. Han undrade om han inte skulle kunna gå upp på vinden och se efter om det inte fanns några torkade päron kvar, i någon påse från mor Lenas tid och Backemo glassdagar. Han brukade inte gå dit upp i stan lov. Det hade han bara gjort en gång i sällskap med Nicklas. På den yttre vinden hade han nog varit, men ej på den sidan som var avstängd med plank och väl igenlåst om.

Olle visste mer än väl att han nu begav sig på ett olovligt äventyr. Det kunde liksom inte hjälpa. Han hade alltför starkt kommit att tänka på gångna års rikliga fruktskörd och påsarna mor Lena brukat gömma däruppe bland alla underliggelter, som samlats under fosterfärdärrarnas tid och en del av deras förfäders före dem. Någon gång hade han varit med mor Lena där uppe, men hon hade aldrig låtit honom få kasta så mycket som en blick i de gamla kistorna, som stodo längst bort under bjälklagen.

Nicklas hade tittat i dem. Ur en flaska, som fader Lars tog från vinden förr, vid särskilt högtidliga tillfällen, hade han druckit någonting, som han påstod vara godt. Det skulle kallas brännvin. Endaste gången Olle sett flaskan var då mor Lena skulle begravas. Fader Lars hade varit särskilt noga med att bärrarna skulle få var sin klunk några gånger om — — —

Den gången Nicklas och Olle varit på vinden var en höstodag under mor Lenas tid. Olle hade lämnats ensam hemma också den gången.

— Kom, hade Nicklas sagt, så gå vi upp på vinden och se efter vad gubben och gumman ha gömt i kistorna.

— Det är låst, sade Olle.

— Jag vet hur man skall komma in ändå, svarade Nicklas, övertalande Olle att följa med på upptäcktsfärden.

Upp på vinden hade Nicklas visat Olle att ett par av bräderna sutto litet lösa i vänstra hörnet. Han hade också visat Olle hur man kunde hålla sig i genom öppningen som blev, om två av plankorna plockades bort.

Olle hade följt efter men ingenting rört. Han mindes att han den gången kommit på mor Lenas igen med det närvarande. Det låg massor av granna plömlar utbredda på slagspanslytningen, vid sidan om några lösa

pålagda, klapprande plankor. Han hade nyss förut frågat mor Lena om hon visste, var all frukten tagit vägen en natt, strax innan frosten kom på allvar. Hon hade svarat honom, att någon troligen varit där och stulit den, medan de sov. Olle kunde ju inte säga att mor Lena stulit frukten, för man stäl ju inte från sig själv. Mor lärde honom då förstå, att hon hellre såg att äpplena rutnade bort i vinden, än att han skulle få tillfälle att hålla kalas på dem någon gång.

Halvt förbindad av tårar kunde han nu inte håller följa Nicklas förebanden något vidare bra. Han hade pratat en hel del, som Olle nu mindes otydligt som en dröm, han hade sagt någonting om kläder, som skulle ha kommit till fosterbarnen en gång om året — kläder som, såldes eller fingo hänga i vinden tills males att upp dem, hellre än att ingarna fingo slita ut dem. — Självt hade Olle aldrig haft annat än skävtfallskädd, sydda av tyg mor Lena vävt. De voro alltid beta och rena den dag på sommaren, som han fick följa med fader Lars till staden och visa sig för fattigvårdsföreländaren.

Olle stod framför de lösa plankorna och bände dem försiktigt loss med fingrarna. Snart var han innanför avbalkningen och såg, att inte ens här fanns några någonting gömt av forna dagars kostbarheter. De nöta limpansarna hängde så gott som tomma på sina krokor. Det lilla som var kvar i dem torrt och hårt som bark. Han smakade på någonting som en gång varit ett päron och det gick inte att tugga sönder, han måste spotta ut det igen. Lilla och ullgarnshärvorna, mor haft på spikarna bredvid, voro också borta. Tjerneru voro tomma så när som på några stenar och avbrutna och spritrocken trasig, som stod bakom dem. När han kom emot där sedan ett halvt sekel tillbaka, rök damm och mal i ögonen. Där låg smutsiga kläder undanströckta i ett hörn, halvt utslitna traskor, tuffor samt några par kängor i ett annat. Det enda som såg något sånär oberört ut av tidens tand och all annan förödelades styggelse var en kista som stod kvar bakom kläderna under bjälkarna.

Olle öppnade locket. Det var kistan där Nicklas fan flaskan med brännvinet. Var just inte någonting annat än samma flaskan i kistan — — — och i flaskan fanns också nu en kvädd. Olle hade blivit än torrare i halsen av svittens och klädesplatornas damm. Han behövde minnsat skölja ned det med någonting god. Han hade sett att karlarna gjorde grimas när brännvinet togs — men de tog väl inte igen — om det inte var gott.

Han tog en klunk, han tog två och grimaserade så gott han kunde. Inte ville han påstå att det smakade bra precis — men även han kunde nog klämma ned en klunk till. Flaskan smatte sig igen. Det var nära på att han tappat den, och så föll locket igen med en smäll, så Olle hoppade till där han stod med sina bara fötter i sågsåpanen.

Det började kännas varmt och konstigt inom honom, och så skulle han ut och ordna till plankorna efter sig. Det var lite si och så med att hitta spåhålen — det gick först efter det han slagit huvudet ordentligt mot en bjälke. Hur han hasade sig ned för trappan och ut i det fria visste han knapast, men väl ut igen förtjän han solens ljusa värme, det svala, mjuka griset under fötterna. Fastän det dansade litet runt för ögonen såg han ljuvligt vackra äppel- och vildpötrösslom och börde fågelång från skogen, som tycktes kalla på honom. På något vingliga ben struttade han vidare, men kom inte längre än till det största äppelträdet bortom stugknuten.

Blombad efter blomblad föll på hans upphettade kinder. Det susade så underbart i trädens kronor. Det blev vitt på marken omkring honom. Han måste sitta sig ned och le åt solen, de neddansande blommorna och sig själv. Han tyckte några ögonblick att han hamnat på en stor äng, som bildligt talat flöt av mjölk och honung. Sedan mindes han just ingenting mer, än att han helt plögligt började känna sig sjuk — allt värre och värre — innan han somnade där han krupt ihop under äppelträdet.

Det var ingen som störde hans sömn — han fick vara sitt första år av sig — under Guds klarblå himmel och sakta fallande äppelträdblom. Sari Ivarsson.

Drick gott kaffe

drick Kooperativas!

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

TIDNINGAR

Kaffet i den rutiga påsen

i kooperativa butiker
(konsumtionsföreningar)